

Narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije na Facebooku

Pondeljak, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:516088>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-28**



Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)



SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2020./2021.

Sara Pondeljak

**Narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije na
Facebooku**

Završni rad

Mentor: dr.sc.Ivana Hebrang Grgić

Zagreb, rujan 2021.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Sadržaj

Sadržaj.....	iv
1. Uvod.....	1
2. Knjižnice i društvene mreže.....	2
2.1. Web 2.0	2
2.2. Facebook	3
3. Narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije	5
4. Istraživanje knjižnica Krapinsko-zagorske županije na Facebooku	8
4.1. Cilj, metodologija i uzorak istraživanja	8
4.2. Rezultati	9
4.2.1. Gradska knjižnica Pregrada	9
4.2.2. Gradska knjižnica Krapina.....	10
4.2.3. Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina	11
4.2.4. Gradska knjižnica i čitaonica „Antun Mihanović“ Klanjec.....	12
4.2.5. Općinska knjižnica Krapinske Toplice	12
4.2.6. Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica	13
4.2.7. Gradska knjižnica Oroslavje	13
4.2.8. Gradska knjižnica „Ksaver Šandor Gjalski“ Zabok.....	14
4.2.9. Gradska knjižnica Zlatar	14
4.2.10. Narodna knjižnica Hum na Sutli	15
5. Rasprava.....	16
5.1. Učestalost objavljivanja	16
5.2. Vrsta i sadržaj objava	17
5.3. Angažiranost pratitelja	19
6. Zaključak.....	22
7. Literatura.....	23

8. Popis tablica	26
Sažetak	27
Summary	28

1. Uvod

Društvene mreže predstavljaju jedan od najpopularnijih oblika komunikacije, povezivanja, oglašavanja i drugih sličnih aktivnosti u novije vrijeme. Ujedno su i jedna od najpopularnijih dijelova Weba 2.0. Izbor društvenih mreža stavljen pred pojedinca je velik, no svojom se popularnošću i brojem korisnika ističe Facebook. Usluge koje nudi ova društvena mreža kroz godine je prepoznalo sve više ljudi, a osim privatnih korisnika na Facebooku su se počele pojavljivati različite tvrtke, organizacije, politička tijela, osobe iz javnog života, edukacijske i kulturne ustanove. „Svi su na Facebooku“ rečenica je koja se vrlo brzo počela koristiti u medijima i svakodnevnom govoru, svakim je danom postajala sve istinitijom budući da je svakim danom broj korisnika ove društvene mreže rapidno rastao. I taj rast još nije prekinut. Da su „svi“ na Facebooku dakako znači i da su korisnici knjižnice tu što je s vremenom potaknulo sve više ovih ustanova da se pridruže društvenoj mreži i na taj način približe svoje djelovanje i usluge postojećim te potencijalnim budućim korisnicima kroz kreiranje Facebook stranica. . Za ovim su se trendom povele i knjižnice Krapinsko-zagorske županije. Njih deset otvorilo je svoje Facebook stranice kojima se bavi ovaj rad.

Pozornost je obraćena na njihovu aktivnost, odnosno učestalost objavljivanja tijekom svibnja i lipnja 2021. godine. Analizirat će se kojom se vrstom objava koriste, kakav jesadržaj tih objava te tko su administratori stranica. Angažiranost korisnika promotrit će se kroz broj njihovih reakcija i komentara u navedenom razdoblju te učestalosti dijeljenja objava.

2. Knjižnice i društvene mreže

Svakoga dana društvene mreže dobivaju sve više novih korisnika, a osim privatnih osoba, pridružuju im se različite institucije, organizacije i tvrtke. Vodeći se za primjerom svjetskih kulturnih ustanova, Nacionalna i sveučilišna knjižnica pristupa Facebooku 2010. godine, kao i brojne druge hrvatske knjižnice (Šalamon-Cindori, 2011), a među njima i dio narodnih knjižnica Krapinsko-zagorske županije, dok se ostatak zagorskih knjižnica ovoj društvenoj mreži pridružuje nešto kasnije. Kako bismo mogli razumjeti razloge i ishode korištenja društvene mreže Facebook od strane narodnih knjižnica, važno je razumjeti što su to društvene mreže i web 2.0.

2.1. Web 2.0

„Web 2.0 jest web sljedeće generacije, gdje se web tretira kao društvena platforma koja korisnicima omogućuje interakciju, jednostavno praćenje, ali i sudjelovanje u kreiranju sadržaja“ (Ogrizek Biškupić i Banek Zorica, 2014). Nadalje, Holcer (2017) navodi kako su alati weba 2.0 doveli do značajno lakše razmjene informacija i stvaranja dostupnih sadržaja ukidanjem vremenskih i fizičkih ograničenja koja je imala ranija generacija. Što to točno znači najbolje je vidljivo u opisu karakteristika koje je sažela Mavrinac (2013), a one uključuju otvorenost, mogućnost stvaranja sadržaja, povezivanje, interakciju i dijeljenje među korisnicima. Upravo je u ovom opisu najbolje vidljivo zašto se web 2.0 često poistovjećuje s društvenim mrežama iako one čine samo jedan od njegovih dijelova.

Korištenje alata weba 2.0 i primjena njegovih aplikacija od strane knjižnica dovela je do pojave termina knjižnica 2.0. Mannes (2006) predlaže definiciju knjižnice 2.0 kao korištenje interaktivnih tehnologija mrežno baziranih na zbirke i usluge knjižnica na webu, dok Kumar Verma i Kumar Verma (2014) opisuju knjižnicu 2.0 kao skup knjižničnih usluga namijenjenih zadovoljenju potreba korisnika nastalih utjecajem weba 2.0. Različiti se autori slažu kako je web 2.0 promijenio potrebe korisnika kojima se knjižnice u duhu svog djelovanja trebaju prilagoditi, za što im na raspolaganju stoje alati iste te generacije weba. Osim izazova prilagođavanja korisnicima u novom, virtualnom prostoru, web 2.0 knjižnicama nudi i brojne načine na koje korisnicima mogu ponuditi svoje usluge te s njima komunicirati.

Boyd i Ellison (2008) definiraju društvene mreže kao web stranice koje omogućuju kreiranje profila, artikulaciju i usporedbu liste povezanosti s ostalim korisnicima. Povežemo li ovu definiciju s ranije navedenim značajkama samog weba 2.0, postaje jasno kako su društvene

mreže stekle današnju popularnost i izniman broj korisnika. Kreiranje tekstualnih i multimedijских sadržaja te njihovo dijeljenje, povezivanje i komunikacija, izražavanja mišljenja i okupljanje istomišljenika značajke su koje i dalje kontinuirano privlače pojedince i organizacije unatoč godinama postojanja društvenih mreža. Društvene mreže imaju izražen i marketinški potencijal. Kako prilikom kreiranja i korištenja profila korisnici otkrivaju svoje podatke, interese i mišljenja, nastaju informacije koje različitim kompanijama mogu biti od koristi prilikom kreiranja vlastitih proizvoda i usmjeravanja usluga te prilikom oglašavanja istih (Ogrizek Biškupić i Banek Zorica, 2014). Pristupanje knjižnica društvenim mrežama svakako je bilo potaknuto navedenim značajkama, ali i rastućim brojem korisnika. Naime, i korisnici knjižnica počeli su otvarati svoje profile na društvenim mrežama, a knjižnice su krenule za njima jer, kako navodi Holcer (2017), važno je da knjižnice budu tamo gdje su njihovi korisnici. Društvene mreže, a posebno Facebook zbog svoje popularnosti, korisne su knjižnicama za unaprjeđenje odnosa s korisnicima, ali i drugim subjektima važnim za poslovanje knjižnice (Hebrang Grgić i Mučnjak, 2015). No, Holcer (2017) upozorava kako korištenje društvenih mreža treba biti dodatak službenim internetskim stranicama knjižnica, a ne jedini oblik prisutnosti knjižnica na webu zbog nestalnosti društvenih mreža.

2.2. Facebook

Osnivanje Facebooka postalo je gotovo urbanom legendom. Cijelom je svijetu poznato ime Marka Zuckerberga kao osnivača ove društvene mreže te će također većina ljudi prepoznati 2004. kao godinu osnutka. Manje je poznato kako je Facebook zapravo nastao godinu ranije, pod drugačijim imenom, iz vrlo neugodnih i neprimjerenih razloga zbog čega ga je Harvard, sveučilište koje je Zuckerberg pohađao i u sklopu kojeg je Facebook nastao, ugasio. Godinu dana kasnije Zuckerberg se vratio svojoj ideji povezivanja ljudi i njegova je društvena mreža ponovno zaživjela. U početku je Facebook bio namijenjen studentima na Harvardu, no uskoro su interes pokazala i druga sveučilišta, a zatim i ostatak svijeta te je 2006. godine Facebook postao dostupan za sve osobe starije od 13 godina (Hall, 2021).

Prema podacima s web stranice Statista koja prati statističke podatke različitih industrija, 6 je društvenih mreža koje su prešle brojku od milijardu korisnika. To su, uzlazno poredane prema broju pratitelja, Weixin/WeChat, Facebook Messenger, Instagram, WhatsApp, YouTube i Facebook. S 2.8 milijardi aktivnih korisnika, Facebook je uvjerljivo najveća i najpopularnija društvena mreža. Broj korisnika od samih početaka Facebooka do danas nezaustavljivo raste (Statista, 2021).

Facebook osobi omogućuje da se predstavi svijetu putem profila (eng. *profile*) te je prilikom prijave nužno dati određene podatke o sebi, a njihova vidljivost ostalim korisnicima mreže ovisi o postavkama privatnosti. Pristup informacijama na profilima može biti ograničen ili ga je moguće u potpunosti podijeliti s drugim korisnicima društvene mreže. Osim tekstualnim informacijama, moguće je predstaviti se fotografijama te odgovoriti na nekoliko pitanja o interesima. Navedeno se odnosi na kreiranje profila pojedine osobe dok je za tvrtke, ustanove i organizacije predviđeno da kreiraju Facebook stranicu (eng. *Page*) (Facebook, 2021a).

Iako je moguće pronaći profile knjižnica i drugih ustanova i organizacija, takav oblik registracije predstavlja kršenje Standarda zajednice koje propisuje Facebook i takvim profilima prijeti gašenje (Facebook, 2021b) Zato knjižnica prilikom pristupa Facebooku treba kreirati stranicu. Pritom će se od nje tražiti da unese svoj naziv, opis, i fotografiju, a omogućeno je i isticanje podataka poput adrese, radnog vremena, web mjesta, lokacije, kontakta i slično. Prednost stranice ta što osobe mogu vidjeti objavljeni sadržaj i prije no što postanu pratitelji (eng. *followers*). Nadalje, stranica administratorima omogućuje uvid u doseg vlastitih objava i angažiranost korisnika što može biti korisno prilikom planiranja budućih sadržaja. Uvid u doseg objava administratorima daje informacije o broju osoba koje su objavu vidjele i broju osoba koje su s objavom ušle u interakciju, geografsku raširenost pratitelja te statističke podatke o svakoj od objava. Administratori stranica mogu i oglašavati svoje objave putem plaćenih oglasa i tako postići njihov veći doseg. Kao i u slučaju profila, pratitelji mogu stranicu, odnosno njenim administratorima, slati privatne poruke, a Facebook bilježi učestalost i brzinu odgovaranja na iste (Facebook, 2021c). Administrator stranice također može urediti privatnost podataka o samoj stranici i o sadržaju koje stranica označi sa „sviđa mi se“ putem „selektora publike“, odnosno može odabrati koji će pratitelji navedene podatke i njihova ažuriranja moći vidjeti (Facebook, 2021d). Valja napomenuti kako funkciju administratora Facebook stranice knjižnice treba obavljati službeni predstavnik knjižnice (ili više njih) i to u svrhu promicanja knjižnice kao kulturne i edukacijske ustanove, a ne knjižničara (Hebrang Grgić, 2012).

Još jedna opcija aktivnosti knjižnice na Facebooku je stvaranje grupe (eng. *group*), no ona nije preporučljiva. Grupu kreira osoba putem svog privatnog profila, a svatko tko joj se želi pridružiti mora poslati zahtjev i pričekati odobrenje kako bi pristupio sadržaju (Facebook, 2021e). Ovaj način pun je ograničenja te je prikladniji za okupljanje zaposlenika knjižnice ili posebnih interesnih skupina poput čitateljskih klubova.

3. Narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije

Prema Međunarodnom savezu knjižničarskih društava i ustanova (Internation Federation of Library Associations and Institutions) narodna je knjižnica “organizacija koja osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice bez obzira na njihvu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje” (Indir 2012, prema IFLA 2011). Narodne knjižnice počinju se osnivati tijekom 19. stoljeća čemu je uvelike pridonio zakon koji se odnosi na trajno financiranje ove vrste knjižnice iz sredstava gradskih uprava, donesen 1850. godine u Engleskoj. Ove su se knjižnice razvijale iz čitateljskih društava i čitaonica koje su imale veliku ulogu u društvenom životu građana jer su omogućile pristup informacijama, društvena okupljanja, promicanje kulture i zabavu. Uz navedene uloge, čitaonice osnivane u Hrvatskoj posebno karakterizira promicanje ideja Ilirskog pokreta. Građa se prikupljala putem kupnje, darova i posudbe privatnih knjižnica sve do početka 20. stoljeća kad nastaju narodne knjižnice koje financira lokalna vlast za što je zaslužno djelovanje Društva hrvatskih književnika kroz pokrete, naputke i pravilnike (Hebrang Grgić, 2018).

Narodnih je knjižnica u Krapinsko-zagorskoj županiji dvanaest:

- Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina
- Pučko otvoreno učilište Donja Stubica – Knjižnica Donja Stubica
- Narodna knjižnica Hum na Sutli
- Gradska knjižnica i čitaonica „Antun Mihanović“ Klanjec
- Gradska knjižnica Krapina
- Općinska knjižnica Krapinske Toplice
- Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica
- Gradska knjižnica Oroslavje
- Gradska knjižnica Pregrada
- Općinska knjižnica i čitaonica Sveti Križ Začretje
- Gradska knjižnica „Ksaver Šandor Gjalski“ Zabok
- Gradska knjižnica Zlatar

„Početke aktivnosti nalik knjižničarstvu započele su u Zagorju osnutkom ilirske čitaonice “Domorodni dom” u Krapini 1845. godine inicijativom dvojice Krapinčana, Josipa Krleže i

Nestora pl. Kiepacha tadašnjeg krapinskog gradonačelnika“ (Knjižničarsko društvo Krapinsko-zagorske županije, 2018). U povijesti se knjižničarstva u Zagorju ističe i ime Stjepana Ortnera, hrvatskog pravnog i povijesnog pisca rodom iz Krapine, koji se zalagao na području obrazovanja i prosvjete i koji je inicirao otvaranje knjižnica na području Hrvatskog zagorja (Gregurović, 2005). U istom gradu danas se nalazi matična knjižnica županije.

Osim u Krapini, tijekom 19. stoljeća knjižničarstvo se počelo razvijati u Zlataru, Klanjcu, Donjoj Stubici te Svetom Križu Začretje. U Zlataru je prva čitaonica osnovana 1873. godine te je do modernih vremena nekoliko puta bila otvarana i zatvarana za javnosti iz političkih razloga, a kao samostalna ustanova, Gradska knjižnica Zlatar počela je djelovati 2005. godine (Puklin, 2005). U Klanjcu je prva čitaonica osnovana 1886. godine kao prva klanječka kulturna ustanova, a kroz povijest je djelovala pod različitim nazivima i u različitim sastavima te 1999. godine postaje samostalnom ustanovom (Kolar, 2005). Nosi ime autora hrvatske himne koji je posljednje godine života proveo u klanječkom kraju u kojem je dočeka smrt. Općinska knjižnica i čitaonica Sveti Križ Začretje započela je s radom 1876. godine kao čitaonica koja je dugi niz godina bivala središte kulturnih zbivanja. Čitaonica se nekoliko puta seli, a izvjesno vrijeme nakon Drugog svjetskog rata djeluje bez knjiga i novina. Godine 1996., na svoju stodvadesetgodišnju obljetnicu postojanja, postaje samostalnom ustanovom (Kučko, 2005). Godine 1890. radom započinje i donjostubička knjižnica koja je kroz povijest bila važno središte društvenih i kulturnih događanja, a u njenom su sastavu djelovale i knjižnice iz Oroslavja i Marije Bistrica koje su se naknadno ostamostalile (Deak, 2005).

Ostali gradovi i općine današnje Krapinsko-zagorske županije svoje su knjižnice osnivali tijekom 20. stoljeća. Zabočka knjižnica radom započinje 1964. godine u sastavu Narodnog sveučilišta, a svoj današnji naziv Gradska knjižnica „Ksaver Šandor Gjalski“ dobila je osam godina kasnije prema hrvatskom književniku koji je rođen i pokopan na zabočkom području (Vrančić, 2005). U nadležnosti Narodnog sveučilišta Zabok djelovala je i današnja Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina koja je kao Narodna čitaonica osnovana 1933. godine, no njen je rad već godinu dana kasnije bio zabranjen odlukom Hrvatske banske uprave te je naposljetku samostalnom je ustanovom postala 2006. godine (Kopjar, 2005). Unutar istog Narodnog sveučilišta djelovala je i Općinska knjižnica Krapinske Toplice koja od 1995. godine djeluje u sastavu Općine Krapinske Toplice (Horvat, 2005).

Narodna knjižnica Hum na Sutli svojim je radom počela kao knjižnica Tvornice stakla Straža 1956. godine, a zanimljivo je kako je posao knjižničara volonterski obavljao jedan od

službenika tvornice. Trideset godina kasnije knjižnica dobiva novi prostor na korištenje te postupno počinje povećavati svoj fond, broj korisnika i veličinu dostupnog prostora suradnjom različitih institucija te 2006. steče uvjete i postaje samostalnom ustanovom (Brezinščak, 2005). I Gradska knjižnica Oroslavje imala je sličan početak. Prva je knjižnica u tom gradu bila ona u dvorcu Vranyczany, no nije bila dostupna za javnost. Knjižnica dostupna za javnost otvorena je u sklopu novootvorene tvornice tekstila početkom 20. stoljeća. Knjižnica je djelovala u različitim sastavima i više je puta mijenjala svoju lokaciju te je 2006. postala samostalnom ustanovom (Fuštin, 2005). Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica svojim je radom počela kao Hrvatska čitaonica za građane Marije Bistrice 1900. godine (Pižir, 2005), a Gradska knjižnica Pregrada radom je započela 1983. godine te se kao ustanova osamostalila 2002. godine (Gretić, 2005). Kao i ostale knjižnice, potonje dvije su se nekoliko puta selile.

4. Istraživanje knjižnica Krapinsko-zagorske županije na Facebooku

4.1. Cilj, metodologija i uzorak istraživanja

Ciljevi ovog istraživanja bili su utvrditi koje se narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije, od njih 12, koriste Facebookom, što objavljuju te uočiti kako su i koliko pratitelji angažirani oko navedenih objava.

Istraživanje je započelo upisavanjem naziva zagorskih narodnih knjižnica u Facebook tražilicu čime je utvrđeno kako njih 10 od 12 koriste navedenu društvenu mrežu i to u obliku stranice. Sadržaj stranice proučen je s fokusom na razdoblje svibnja i lipnja 2021. godine te su prikupljeni podaci o broju i vrsti objava, broju pratitelja te broju reakcija, komentara i dijeljenja.

Pozornost je prvo obraćena na datum svake pojedine objave kako bi se dobio uvid u učestalost objavljivanja. Nadalje je proučavano o kakvoj se vrsti objave radi. Objave mogu biti postavljene u obliku statusa koji se sastoji od isključivo tekstualnih informacija; fotografije koja također može imati tekstualni dodatak koji se naziva "opis"; videozapisa kojem se također može dodati opis; događaja koji donosi poveznicu na posebnu Facebook stranicu pod nazivom "Događaji" (eng. *Events*) koja donosi naziv, podatke o vremenu održavanja i dodatne informacije; te dijeljeni sadržaj što je sadržaj preuzet od druge Facebook stranice ili profila prilikom čega je moguće doći do izvorne objave. Nakon toga, proučavan je sadržaj postavljenih objava.

Angažiranost pratitelja praćena je kroz broj i vrstu reakcija, broj i sadržaj komentara te broj dijeljenja i praćanje podataka o profilu ili stranici koja je objavu podijelila. Reakcije predstavljaju proširenje opće poznate oznake "sviđa mi se" (eng. *Like*) te su uvedene 2016. godine. Klikom na gumb "sviđa mi se" otvara se izbor od sedam piktograma (eng. *Emojis*) koji označavaju ponuđene reakcije koje se mogu ostaviti na objavi. Reakcije mogu biti: "sviđa mi se" (eng. *Like*) s piktogramom uzdignutog palca, "super" (eng. *Love*) s piktogramom srca, "haha" s piktogramom lica koje se smije, "opa" (eng. *Wow*) s piktogramom iznenađenog lica, "tužno" (eng. *Sad*) s piktogramom lica koje place, "grr" (eng. *Angry*) s piktogramom zajapurenog i namrštenog lica te "podrška" (eng. *Care*) s piktogramom lica koje grli srce. Potonji je naknadno dodan tijekom pandemije bolesti Covid-19. Osim što povećava popularnost i vidljivost objava, korištenje reakcija odražava stavove

pratitelja te može biti koristan vodič u kreiranju budućeg sadržaja (Brink, 2016). Reakcije predstavljaju najlakši i najbrži način da osoba izrazi svoj dojam i svoje mišljenje. To mišljenje može biti elaborirano u komentarima gdje je moguće ostaviti tekstualni sadržaj, fotografije, piktograme, GIF-ove i slično. Iako u komentarima osobe najčešće ostavljaju svoje mišljenje o objavi, sadržaj komentara može biti bilo što. Naposljetku, dijeljenjem objave koju je, u konkretnoj situaciji, postavila knjižnica, osoba tu objavu čini vidljivom svojim prijateljima koji nisu nužno pratitelji dotične stranice. Na taj se način vrlo lako dijele sadržaji, ideje i informacije te se povećava popularnost objave, ali i same stranice koja na taj način može steći nove pratitelje.

Za kraj je proučeno kada je svaka pojedinačna stranica pristupila Facebooku i koliko ima pratitelja te kojim se nazivom koristi i odgovara li on nazivu prijavljenom u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj (Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021) (u nastavku rada Upisnik).

4.2. Rezultati

4.2.1. Gradska knjižnica Pregrada

Facebook stranica ove knjižnice broji ukupno 1279 pratitelja prikupljenih od 2010. godine kada je stranica kreirana (<https://www.facebook.com/gradska.knjiznica.pregrada>). Naziv kojim se koristi na društvenoj mreži odgovara nazivu u Upisniku.

U dvomjesečnom razdoblju kreirano je 14 objava što je u prosjeku jedna objava svaka četiri dana. Objave su bile učestalije u mjesecu lipnju. Najčešća vrsta objave su fotografije, njih devet, a slijede ih četiri podijeljena sadržaja sa Facebook stranice Muzeja grada Pregrade Zlatko Dragutin Tudjina koji se nalazi u istoj zgradi i s kojim knjižnica često surađuje na promociji sadržaja i kreiranju događanja. Objavljen je i jedan videozapis, dok primjera statusa i događaja nema.

Analizom sadržaja vidljivo se polovina objava, njih sedam, odnosi na djecu: fotografija glazbenog instrumenta uz opis kojim se djecu školskog uzrasta poziva na upis u Glazbenu školu Pregrada; fotografija slikovnica i igračaka kojima se podjseća na Godinu čitanja te se najavljuju daljnje aktivnosti; fotografije s edukacijske radionice o 3D printerima i informacija o donaciji istih knjižnici; poziv na izložbu slikovnica i fotografije posjeta vrtićkih grupa istoj. Ostale objave odnose se na najave događanja ili pak osvrte na iste, različite izložke u knjižnici, fotografije lokalnih kulturnih spomenika (zgrada knjižnice, utvrda Kostelgrad). Sadržaj objava podijeljenih s drugih Facebook stranica odnosi se na fotografije s različitih

izložbi u oragnizaciji Muzeja grada Pregrade. Videozapis prikazuje dječje radove nastale na radionici crtanog filma.

Na navedenih 14 objava korisnici su reagirali 300 puta. Najviše je reakcija “sviđa mi se” (265), nešto manje “super” (33) te nekoliko reakcija “podrška” (2) dok ostale reakcije nisu bile korištene. Najveći broj reakcija, njih 60, ostavljen je na objavi s fotografijama dječjeg programa Ljeto u Pregradi, a slijedi ih fotografija utvrde Kostelgrad s 56 reakcija te zgrade knjižnice s 38 reakcija. Na dvije objave podijeljenog sadržaja pratitelji nisu reagirali ni na koji način. Ostavljeno je ukupno 18 komentara i svi su oni pozitivnog sadržaja, a sastoje se od napisanih pohvala i piktograma pozitivnog karaktera. Najviše komentara, njih devet, nalazi se uz fotografiju utvrde Kostelgrad, a do tog je broja došlo zbog međusobne komunikacije pratitelja kroz komentare. Objave su podijeljene 16 puta, a najviše su ih dijelili pratitelji sa svojih privatnih profila, dok je neke od objava podijelila i Facebook stranica Grad Pregrada. Najviše je dijeljena objava s fotografijama dječjeg programa, a prema angažiranosti korisnika, ova je objava i najpopularnija. Samo je jedna objava bez reakcija, komentara i dijeljenja.

4.2.2. Gradska knjižnica Krapina

Ova knjižnica broji ukupno 1289 pratitelja koje je prikupila od 2012. godine kad je pristupila ovoj društvenoj mreži (<https://www.facebook.com/gkkr.hr>). Naziv kojim se predstavlja na Facebooku jednak je nazivu u Upisniku.

S 26 objava tijekom svibnja i lipnja 2021. godine, Gradska knjižnica Krapina najaktivnija je od analiziranih knjižnica. Objavljuje u prosjeku svaki drugi dan. Njena aktivnost nije začuđujuća budući da se radi o matičnoj knjižnici Krapinsko-zagorske županije. Od 26 objava, njih 20 čine fotografije, dok ostatak čine tri događaja, dva dijeljena sadržaja i jedan videozapis. Nije objavljen niti jedan status.

I kod ove se knjižnice velik broj objava odnosi na djecu: predstavljanja slikovnica, šaljive fotografije, naslovnice knjiga s temom obitelji u svrhu obilježavanja Dana obitelji, najava programa povodom Dana Dječjeg odjela te fotografije s istog te najava programa Ljeta na Dječjem odjelu. Takvih je objava 12. Česte su i one koje potiču čitanje kod djece, mladih i odraslih. Tako se dio fotografija odnosi na preporuke za čitanje, šaljive fotografije na temu čitanja, igru traženja naslovnica s određenim motivom, poziv u Čitateljski klub i izvještaji radova istog. Ostale objave tiču se promocija knjiga, Glumačkog festivala u Krapini te digitalne konferencije.

Na objave je reagirano 117 puta od čega najveći dio čini reakcija “sviđa mi se” (108), svega nekoliko reakcija “super” (8) te jednu reakciju “podrška”. Objava s najvećim brojem ostavljenih reakcija je ona koja donosi izvješće o radu Čitateljskog kluba i to je 16 reakcija. Objava povodom Dana obitelji te dvije objave poziva na promociju knjige nisu prikupile ni jednu reakciju, komentar ili dijeljenje. Ukupno je ostavljeno šest komentara. Oni su pozitivnog tona te sadrže pohvale rada knjižnice ili pratiteljevu najavu dolaska na neko od događanja. Među komentarima se ističe onaj spisateljice Julijane Matanović u kojem hvali rad Čitateljskog kluba koji se bavio jednom od njenih knjiga. Značajniji je broj dijeljenja objava, ukupno 23 puta, a objave je najčešće dijelio Grad Krapina putem svoje Facebook stranice čime je svakako pridonio popularizaciji knjižnice i njenog rada. Jednu od šaljivih fotografija koje je objavila Gradska knjižnica Krapina podijelila je Gradska knjižnica i čitaonica Đakovo. Naposljetku, dvije su objave na koje nije bilo reakcija ni komentara i koje nisu bile podijeljene.

4.2.3. Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina

Općinska knjižnica Bedekovčina ima ukupno 598 pratitelja, a svoju je Facebook stranicu kreirala 2015. godine (<https://www.facebook.com/knjiznicabedekovcina>). Naziv stranice je „Općinska Knjižnica Bedekovčina“, dok u Upisniku stoji naziv Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina.

Tijekom svibnja i lipnja 2021. godine, ova je knjižnica objavljivala u prosjeku svaki treći dan, a ukupno je to 19 objava. Te se objave sastoje od 17 fotografija, jednog statusa i jednog podijeljenog sadržaja. Događaji i videozapisi nisu bili objavljivani u tom razdoblju. I kod ove je knjižnice prisutan sadržaj koji se odnosi na djecu: radionice na temu ekologije, fotografije novih slikovnica inajave kreativnih radionica. Prevladavaju fotografije knjiga kojima se predstavljaju noviteti ili se daju prijedlozi za čitanje. Česte su i fotografije likovnih djela i knjiga kojima se potiče rad lokalnih likovnih umjetnika i pisaca. Nekoliko fotografija te jedan objavljeni status podsjećaju pratitelje na radno vrijeme knjižnice i eventualne promjene istog.

Navedenih 19 objava prikupilo je 186 reakcija. Najčešća je reakcija “sviđa mi se” (164), slijedi je reakcija “super” (20) te reakcija “podrška” (2). Ostale reakcije nisu prisutne. Najviše reakcija, njih 38, prikupile su fotografije koje prikazuju donaciju akrilne slike lokalne umjetnice knjižnici. S druge strane, jedna objava, ona o radnom vremenu, nije prikupila reakcija, komentare ili dijeljenja. Komentara je značajno manje, svega četiri, a oni su pozitivnog tona i hvale rad knjižnice te najavljuju dolazak pratitelja u knjižnicu. Objave su

podijeljene šest puta i sva su dijeljenja od strane privatnih profila pratitelja. Jedna je objava s kojom se pratitelji nisu ni na koji način angažirali, a njen sadržaj je obavijest o random vremenu knjižnice.

4.2.4. Gradska knjižnica i čitaonica „Antun Mihanović“ Klanjec

Ova knjižnica svoju je Facebook stranicu kreirala 2010. godine te je do danas prikupila 900 pratitelja (<https://www.facebook.com/gkantunmihanovic>). Naziv kojim se predstavlja na Facebooku je „Gradska knjižnica, Antun Mihanović, Klanjec“ dok u Upisniku stoji Gradska knjižnica i čitaonica „Antun Mihanović“ Klanjec.

Njena aktivnost na stranici tijekom svibnja i lipnja 2021. je mala. U svibnju nije postavljena ni jedna objava, dok se tijekom lipnja postavljene dvije objave. Radi se od jednoj fotografiji te jednom dijeljenom sadržaju. Fotografija se odnosi na plakat kojim se najavljuje dodjela pjesničke nagrade. Dijeljeni sadržaj sastoji se od fotografija s dodjele navedene pjesničke nagrade, a podijeljen je sa Facebook stranice Grad Klanjec.

Iako se radi o samo dvije objave, one su prikupile 33 reakcije, od čega 27 reakcija “sviđa mi se” i šest reakcija “super”. Pratitelji objavljeni sadržaj nisu komentirali. Svaka od objava podijeljena je dva puta, a dijelili su ih pratitelji sa svojih privatnih profila te stranice turističke zajednice i grada Klanjca.

4.2.5. Općinska knjižnica Krapinske Toplice

Ova knjižnica ima 560 pratitelja i aktivna je na Facebooku od 2014. godine (<https://www.facebook.com/Op%C4%87inska-knji%C5%BEnica-Krapinske-Toplice-699359463460711>) pod nazivom „Općinska knjižnica Krapinske Toplice“ što je naziv koji stoji i u Upisniku.

Tijekom svibnja i lipnja 2021. godine ova je knjižnica postavila osam objava što je prosječno jedna objava tjedno. Aktivnost stranice u navedenom razbolju sastoji se od pet objavljenih fotografija, dvije dijeljena sadržaja i jednog statusa, dok događaji i videozapisi nisu objavljavani. Polovica se objavljenog sadržaja odnosi na djecu, a uključuje fotografije s radionica, dječje likovne radove i najave programa za djecu. Dvije su objave podijeljene s Facebook stranice Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sadržaj obaju odnosi se na obljetnice smrti poznatih hrvatskih književnika. Sadržaj ostalih objava uključuje radno vrijeme i interijer knjižnice.

Na objavama je ostavljeno ukupno 127 reakcija koje se sastoje od oznake “sviđa mi se” (101) i “super” (26). Reakcija “podrška” kao i ostale reakcije nisu korištene. Najpopularnija objava prikazuje likovne radove vrtićkih grupa, izložene u knjižnici. Navedena objava prikupila je 32 reakcije, dva komentara te je četiri puta podijeljena. Objava na koju pratitelji nisu reagirali te je nisu komentirali ni dijelili je ona o radnom vremenu knjižnice. Uz ranije navedena dva komentara, na ukupan broj objava ostavljena su još dva, a svaki od njih sadrži pohvalu koja se odnosi na rad knjižnice ili na dječje likovne radove koji su prikazani. Objave su podijeljene ukupno šest puta, a dijelili su ih korisnici te stranice Gradske knjižnice Krapina.

4.2.6. Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica

Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica ima 675 pratitelja, na Facebooku je od 2014. godine (<https://www.facebook.com/okcmarijabistrica>). Naziv knjižnice na Facebook stranici odgovara nazivu u Upisniku. Sa svega tri objave tijekom svibnja i lipnja 2021. godine, jedna je od manje aktivnih. Objave se sastoje od dvije fotografije i jednog podijeljenog sadržaja. Potonji je podijeljen s Facebook stranice Glazbene škole Marija Bistrica i poziva učenika na upis. Od objavljenih fotografija jedna je preuzeta s weba i postavljena kao naslovna fotografija stranice, a prikazuje srce napravljeno od listova knjige, dok je na drugoj fotografiji poziv na recital Josip Ozimec. Objave su prikupile 29 reakcija i to isključivo reakcija “sviđa mi se” pri čemu na podijeljeni sadržaj nije ostavljena ni jedna. Pratitelji nisu ostavili ni jedan komentar niti su dijelili objave.

4.2.7. Gradska knjižnica Oroslavje

Gradska knjižnica Oroslavje ima 885 pratitelja na Facebooku, a stranicu je kreirala 2014. godine (<https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-Oroslavje-683260675070269>). Naziv na Facebook stranici odgovara nazivu u Upisniku. Ova je knjižnica stavila objavu prosječno svakih šest dana što je 10 objava tijekom svibnja i lipnja 2021. godine.

Prisutne su sve vrste objava osim statusa. Fotografije čine većinu objava, odnosno njih sedam, a ostatak su po jedan videozapis, događaj i dijeljeni sadržaj. U ovom slučaju sadržaj nije podijeljen s neke druge Facebook stranice, već sa portala Zagorje.com. Većina objava se odnosi na samu knjižnicu i njen rad pa fotografije pratiteljima prikazuju nove knjige u knjižnici, dvorište knjižnice i obavijest o radnom vremenu. Drugi dio objava posvećen je umjestnosti te poziva na izložbu i donosi fotografije s iste, prikazuje dječje likovne radove te

donosi poveznicu na članak vezan uz izložbu. Videozapis prikazuje obilježavanje Majčinog dana u sklopu knjižnice.

Objave su prikupile 257 reakcija: 209 reakcija “sviđa mi se”, 41 “super” i 7 “podrška”. Po broju reakcija, njih 45, najpopularnija objava je ažurirana naslovna fotografija koja prikazuje dvorište knjižnice. Ostavljena su ukupno četiri komentara koji odražavaju pozitivan stav pratitelja, njihovo iznenađenje, pohvalu i najavu dolaska. Objave su podijeljene devet puta od strane privatnih profila pratitelja.

4.2.8. Gradska knjižnica „Ksaver Šandor Gjalski“ Zabok

Ova knjižnica na svojoj Facebook stranici, na kojoj je prisutna od 2013. godine, broji 959 pratitelja (<https://www.facebook.com/knjiznica.zabok>). Nazivi na Facebooku i u Upisniku se podudaraju. Tijekom svibnja i lipnja 2021. godine sadržaj je objavila 12 puta, prosječno svaki peti dan.

Većinu objava čine fotografije, njih 10, dok su ostale dvije objave podijeljeni sadržaj. Objavljenim fotografijama pratitelje se poziva na izložbe, predstavljanje knjige i predavanja te se njima promovira Noć knjige. Dijeljeni sadržaj odnosi se na članak o Dragutinu Domjaniću koji je objavila Nacionalna sveučilišna knjižnica te članak o stručnom usavršavanju knjižničara.

Objave su prikupile 198 reakcija od čega 175 “sviđa mi se”, 17 “super” i 9 “podrška”. Na podijeljeni članak o Dragutinu Domjaniću nije ostavljena ni jedna reakcija, dok je najpopularnija objava s 49 reakcija ona koja prikazuje knjižničare na edukaciji korištenja edukacijskih tehnologija. Na podijeljenu objavu o Dragutinu Domjaniću pratitelji nisu reagirali. Ostavljena su ukupno dva komentara i oba su pozitivnog tona: jedan izražava čestitku, a drugi pohvalu. Objave su podijeljene 30 puta, dijelili su ih pratitelji te Facebook stranica grada Zaboka, a najviše dijeljena objava koja se odnosi na promotivnu cijelu članarine povodom Dana grada Zaboka. Potonja je podijeljena 10 puta.

4.2.9. Gradska knjižnica Zlatar

Gradska knjižnica Zlatar broji 1040 pratitelja prikupljenih od 2010. godine (<https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-Zlatar-101770039871749>). Njen naziv na Facebooku jednak je onome u Upisniku. Tijekom svibnja i lipnja 2021. godine postavljeno je osam objava što je u prosjeku jedna objava tjedno.

Svih osam objava čine fotografije. Prijedloge za čitanje i izložene knjige donose tri objave, dok ostalih pet prikazuje motive iz prirode. Fotografije su prikupile 139 reakcija: 129 “svidi mi se” i 10 “super”. Na svaku su od objava korisnici reagirali, a najpopularnija je ona s fotografijom knjiga izloženih u knjižnici koja je prikupila 25 reakcija “svidi mi se”. Ostavljen je jedan komentar, a nijedna od objava nije podijeljena.

4.2.10. Narodna knjižnica Hum na Sutli

Ova knjižnica, sa 285 pratitelja prikupljenig od 2014. godine, u svibnju i lipnju 2021. godine nije postavila ni jednu objavu (<https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-Zlatar-101770039871749>). Naziv na Facebooku jednak je onome u Upisniku.

5. Rasprava

5.1. Učestalost objavljivanja

Dunja Holcer (2017) u svom radu predstavlja „Smjernice za razvijanje usluga i korištenje društvenih mreža u narodnim knjižnicama“ te, među ostalim, piše o intezitetu objavljivanja za kojeg predlaže kontinuitet od jedne objave dnevno te upozorava kako objavljivanje učestalije od navedenog može zamoriti pratitelje suvišnim informacijama te ih na taj način odbiti. Navedeni limit ispoštovale su sve analizirane stranice i ni jedna od njih nema prosjek objava veći od jedne dnevno. S druge strane, nekoliko je knjižnica koje sadržaj objavljuju rijeđe od jedne objave tjedno što Holcer (2017) smatra minimumom aktinosti, a to su Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica te Gradska knjižnica „Antun Mihanović Klanjec“ koje su u prosjeku objavljivale svakih 20, odnosno svakih 30 dana te Narodna knjižnica Hum na Sutli koja u zadanom razdoblju nije bila aktivna.

Gradska knjižnica Krapina, koja je ujedno i matična knjižnica županije, ima najaktivniju od analiziranih stranica što je vidljivo u Tablici 1. Tijekom svibnja i lipnja 2021. godine postavila je 24 objave što je prosječno po jedna objava svakog drugog dana. Iako je u nekoliko navrata postavila više od jedne objave dnevno, nije došlo do zamora pratitelja jer je nakon takve aktivnosti uslijedila stanka od nekoliko dana. Po kriteriju aktivnosti slijede je Općinska knjižnica Bedekovčina s 19 te Gradska knjižnica Pregrada s 14 objava u navedenom razdoblju. Nasuprot ovakvoj aktivnosti nalaze se Narodna knjižnica Hum na Sutli koja tijekom svibnja i lipnja 2021. godine nije ništa objavila, Gradska knjižnica Antun Mihanović Klanjec s dvije te Općinska knjižnica i čitaonica Marija Birstirca s tri objave. Prema Holcer (2017) ove knjižnice “nisu predrane razvoju nove usluge koju su pokrenule”.

Tablica 1. Broj i vrsta objava (svibanj i lipanj 2021.)

Knjižnica	Broj objava	Fotografija	Status	Događaj	Vidozapis	Dijeljeni sadržaj
GK Krapina	26	20	-	3	1	2
OKČ Bedekovčina	19	17	1	-	-	1
GK Pregrada	14	9	-	-	1	4
GK Ksaver Šandor Gjalski Zabok	12	10	-	-	-	2

GK Oroslavje	10	7	-	1	1	1
OK Krapinske Toplice	8	5	1	-	-	2
GK Zlatar	8	8	-	-	-	-
OKČ Marija Bistrica	3	2	-	-	-	1
GK A.M. Klanjec	2	1	-	-	-	1
NK Hum na Sutli	-	-	-	-	-	-
UKUPNO	102	79	2	4	3	14

Učestalost objavljivanja sadržaja na Facebooku može imati veliku ulogu za poplarnost i kvalitetu stranice, ali i u samom radu knjižnice. Čestim objavama ona podsjeća svoje pratitelje na vlastito postojanje, a sadržajem na usluge koje nudi što može dovesti do povećanja broja pratitelja i korisnika, povećanja posjećenosti stranice i same knjižnice i programa koje organizira te povećanja popularnosti čitanja, posebice kod djece. To su samo neke od prednosti koje korištenje društvenih mreža može imati za knjižnice. Knjižnice poput one u Krapini te su prednosti prepoznale i nastoje se ovim putem približiti korisnicima, približiti im svoje usluge i uspostaviti s njima još jedan oblik interakcije, a čestim objavama nastoje ukazati na svoju egzistenciju, kako u stvarnom životu tako i na webu. Većina ostalih analiziranih knjižnica sa nešto manje čestim, ali svejedno redovitim, objavama također korisnike podsjeća na svoju prisutnost i svoje usluge. Gradska knjižnica i čitaonica Donja Stubica te Općinska knjižnica i čitaonica Sveti Križ Začretje nisu prisutne na Facebooku, a Narodna knjižnica Hum na Sutli, Gradska knjižnica Antun Mihanović Klanjec i Općinska knjižnica i čitaonica Marij Bistrica minimalno su aktivne na svojim Facebook stranicama. Navedene knjižnice tek trebaju prepoznati važnost i prednosti korištenja društvenih mreža za svoj rad i popularizaciju svojih usluga.

5.2. Vrsta i sadržaj objava

Od nekoliko mogućih oblika objavljivanja, analizirane knjižnice najviše koriste fotografije što je vidljivo iz Tablice 1. Fotografije prikazuju radionice, događanja i programe, zavičajne motive, knjige, interijer i eksterijer knjižnica, djecu i njihove radove s radionica ili se pak radi o fotografijama preuzetima s weba. Analizirane knjižnice zajedno su ostavile 102 objave, a

fotografije čine 77,5% tog broja. Po učestalosti slijedi dijeljeni sadržaj koji čini 12,7% objava dok su ostali oblici objava podjednako zastupljeni.

Kao što je navedeno, fotografije najčešće prikazuju djecu na radionicama, njihove likovne radove ili pak sadržaj namijenjen djeci. Valja napomenuti kako za fotografiranje djece i objavu tih fotografija knjižnica mora dobiti odobrenje od strane roditelja putem potpisivanja privole što propisuje Zakon o zaštiti osobnih podataka (2012). Osim navedenog sadržaja, često su objavljivani plakati koji služe kao najava i poziv na neko od događanja koje knjižnica organizira. Valja naglasiti kako gotovo ni jedna takva objava ne sadrži isključivo fotografiju, već i tekst koji je opisuje. Dijeljeni sadržaj također je najčešće u obliku fotografija i to s različitih izložbi u gradu/općini, plakati koji pozivaju djecu na upis u glazbenu školu i fotografije sa stručnih usavršavanja i konferencija. Osim navedenih fotografija, dijele se još i članci te poveznice. Nekoliko knjižnica podijelilo je objave sa stranica Nacionalne sveučilišne knjižnice, a te se objave tiču obljetnica smrti poznatih hrvatskih književnika. Osim sa stranica NSK, knjižnice dijele sadržaje lokalnih muzeja te internetskih portala. Videozapisa su svega tri od čega dva pokazuju rezultate radionica, a jedan predstavljanje slikovnice. Ukupno su objavljena četiri događaja kojima se korisnike poziva na predstavljanje knjiga, izložbu slika i Dan dječjeg odjela. Najviše ih je kreirala i dijelila Gradska knjižnica Krapina. Najmanje korišten oblik objavljivanja su statusi. Objavljena su svega tri, a sadrže informacije o radnom vremenu ili poveznicu na članak.

Prema IFLA-inom i UNESCO-vom Manifestu za narodne knjižnice iz 1994. godine, 12 je „ključnih zadataka vezanih uz obavješćivanje, opismenjavanje, obrazovanje i kulturu koje moraju biti jezgrom službi narodne knjižnice“ (IFLA i UNESCO, 1994). Analizirane knjižnice su neke od tih zadataka prenijele i na svoje Facebook stranice. Tako je kao prva zadatak navedeno “stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od rane dobi” (IFLA i UNESCO, 1994). Ostvarenje ove zadatke putem društvenih mreža nešto je teže budući da djeca, posebice mlađa od 13 godina, nisu niti smiju biti korisnici Facebooka. No tu su, dakako, posrednici: roditelji, djedovi i bake i ostala rodbina koju knjižnica putem Facebooka može upoznati sa svojim aktivnostima koje se odnose na djecu i na taj ih način pozvati da postanu korisnicima, dovedu svoje najmlađe i da zajedno sudjeluju u ostvarenju navedene zadatke. Aktivnije knjižnice postavile su više objava koje se odnose na djecu. Najčešće su to fotografije s dječjih radionica, likovni radovi, predstavljanje slikovnica, fotografije slikovnica i igračkica koje knjižnica svojim najmlađim korisnicima daje na korištenje, najave pričaonica i drugih programa za djecu, pozivi na sudjelovanje. Dakle, iako putem Facebooka knjižnica

ne može direktno utjecati na stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod (mlađe) djece, ona svakako može prezentirati svoje aktivnosti usmjerene prema djeci i potaknuti roditelje da zajedno uz knjižnicu ostvare navedenu zadaću. Nadalje, navedeni se primjeri objava odnose na još jednu od zadaća propisanih Manifestom, a to je “poticanje mašte i kreativnosti kod djece i mladih ljudi” (IFLA i UNESCO, 1994).

Još jedna od zadaća narodnih knjižnica prema Manifestu je “promicanje svijesti o kulturnom nasljeđu, uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija” (IFLA i UNESCO, 1994). Tako Gradska knjižnica Pregrada više puta dijeli objave lokalnog muzeja te, kao i Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica, dijeli objave glazbene škole i poziva na upis. Gradska knjižnica Krapina dijeli plakat Glumačkog festivala u Krapini, a većina analiziranih knjižnica objavljuje ili dijeli fotografije s različitih umjetničkih izložbi. Općinska knjižnica Bedekovčina ističe se s više objava radova lokalne umjetnice, ali i djela lokalnih pjesnika. Na taj način zadovoljava i još jednu zadaću propisanu Manifestom, a to je “stvaranje mogućnosti za osobni kreativni razvoj” (IFLA i UNESCO, 1994).

5.3. Angažiranost pratitelja

Osoba postaje pratiteljem Facebook stranice kad toj stranici doda oznaku “sviđa mi se” ili oznaku “prati”. Korisnik koji je stranicu označio sa “sviđa mi se” na taj način ukazuje svoju podršku stranici i viđat će njene objave. S druge strane, korisnik koji je odabrao “pratiti” stranicu ne izražava svoj afinitet prema sadržaju stranice, ali svejedno viđa njene objave. Za potrebe ovog rada korišten je broj osoba koje „prate“ pojedinu stranicu. Deset analiziranih narodnih knjižnica ukupno ima 8470 pratitelja. Njihova angažiranost vidljiva je kroz broj reakcija, komentara i dijeljenja. Na sve objave zajedno reagirano je 1386 puta, ostavljeno je 39 komentara i objave su podijeljene 94 puta.

Tablica 2. Pratitelji i reakcije (svibanj i lipanj 2021.)

Knjižnica	Pratitelji	Reakcije	Sviđa mi se	Super	Podrška	Prosjek reakcija po objavi
GK Krapina	1289	117	108	8	1	4.5
OKČ Bedekovčina	598	186	164	20	2	9.8
GK Pregrada	1279	300	265	33	2	21.4
GK Ksaver Šandor	959	198	175	17	9	16.5

Gjalski Zabok						
GK Oroslavje	885	257	209	41	7	25.7
OK Krapinske Toplice	560	127	101	26	-	15.9
GK Zlatar	1040	139	129	10	-	17.3
OKČ Marija Bistrica	675	29	29	-	-	9.67
GK A.M. Klanjec	900	33	27	6	-	16.5
NK Hum na Sutli	285	-	-	-	-	-
UKUPNO	8470	1386	1207	161	21	13.6

Od šest različitih reakcija među kojima osoba može birati, korisnici analiziranih knjižnica najviše se koriste reakcijom „sviđa mi se“, a slijede je „super“ i „podrška“. Njihova je distribucija vidljiva u Tablici 2. Ostale tri reakcije odnose se na iznenađenje, negativne emocije ili smijeh te one nisu korištene na navedenim Facebook stranicama. U ranije navedenom dvomjesečnom razdoblju najviše je reakcija ostavljeno na objavama Gradske knjižnice Pregrada, njih 300 iako ta knjižnica nema ni najveći broj objava ni najveći broj pratitelja. Prema broju reakcija slijedi je Gradska knjižnica Oroslavje s 257 reakcija na svega 10 objava. Najviše pratitelja i najviše objava tijekom svibnja i lipnja 2021. godine ima Gradska knjižnica Krapina, no unatoč tome ima tek 117 reakcija. Manje reakcija imaju samo Općinska knjižnica i čitaonica Marija Bistrica s 29 reakcija na ukupno tri objave te Gradska knjižnica Antun Mihanović Klanjec sa 33 reakcije na dvije objave. Reakcije su najčešći oblik koji pratitelji koriste kako bi iskazali svoj interes, dali podršku ili izrazili mišljenje. Slijede ih komentari kojih je značajno manje.

Na sve objave svih knjižnica zajedno ostavljeno je 39 komentara. Taj broj uključuje i odgovore administratora stranica knjižnice što je uočeno kod nekih stranica, ali nije čest slučaj. Sadržaj se komentara najčešće odnosi na pozitivan dojam pratitelja. Kad se radi o objavama koje najavljuju radionicu, program ili predstavljanje knjige, u komentarima pratitelji najčešće najavljuju svoj dolazak. Nadalje, neki od komentara sadrže fotografije preuzete s interneta, GIF-ove ili piktograme kojima korisnici također odražavaju svoj pozitivan stav prema sadržaju objave. Fotografija koju je objavila Gradska knjižnica Pregrada, a koja prikazuje utvrdu Kostelgrad, ima nešto više komentara, njih devet. Razlog tome je međusobna komunikacija pratitelja tijekom koje jedni drugima postavljaju pitanja, daju odgovore ili razmjenjuju mišljenja. Valja istaknuti i objavu Gradske knjižnice Krapina

koja se odnosi na rad čitateljskog kluba koji se, između ostalog, bavio i knjigom hrvatske autorice Julijane Matanović koja je na toj objavi ostavila komentar koji sadrži pohvalu.

Još jedan oblik interakcije pratitelja s objavom je dijeljenje. Kad osoba podijeli objavu, ona je učini vidljivom svojim prijateljima koji nisu nužno pratitelji neke stranice. Na taj način pratitelj može povećati doseg objave stranice i pridonijeti popularizaciji. Objave analiziranih knjižnica podijeljene su 94 puta. Najčešće su ih dijelili pratitelji sa svojih privatnih profila i nije uočen obrazac kojim bi se moglo odrediti koja se vrsta i sadržaj objava najčešće dijele. Kao što je već navedeno, Gradska knjižnica Krapina ostavila je 26 objava, a one su podijeljene 23 puta. Od tog broja čak je 12 dijeljenja bilo od strane Facebook stranice Grad Krapina. Na taj su način administratori stranice grada svakako pokazali svoju podršku radu knjižnice te su doprinijeli popularizaciji objava i povećanju dosega objava. Nadalje, najviše je puta podijeljena objava Gradske knjižnice „Ksaver Šandor Gjalski“ koja fotografijom prikazuje zgradu knjižnice dok u opisu fotografije stoji podatak o promotivnoj cijeni članarine povodom Dana grada. Ta je objava podijeljena 10 puta i to od strane pratitelja.

6. Zaključak

Razvojem Weba 2.0 i njegovih alata sve je više ljudi počelo koristiti društvene mreže u svrhu povezivanja, komunikacije te praćenja i kreiranja različitih sadržaja. Za tim su se primjerom povele i brojne kulturne ustanove, a među njima i knjižnice. Knjižnice Krapinsko-zagorske županije svoje su stranice kreirale u razdoblju između 2010. i 2015. godine te se na taj način pridružile svojim korisnicima. Svojom su aktivnošću i sadržajem svojih objava prikupile pratitelje kojih ima više nego stvarnih korisnika jer im je Facebook pružio mogućnost predstavljanja svojih aktivnosti i usluga široj populaciji.

Analiza sadržaja objavljenog tijekom svibnja i lipnja 2021. godine pokazala je kako se zagorske knjižnice najčešće koriste fotografijama prilikom objavljivanja, a zastupljeni su i ostali oblici objava pri čemu se događaji kreiraju u svrhu najave programa, najčešće promocije knjiga, a statusi donose obavijesti o radnom vremenu ili poveznice na članke. Dijeljeni sadržaj najčešće potiče od stranica kulturnih i obrazovnih ustanova, a sadrži pozive na programe, izložbe, festivale, upise u glazbene škole i recitale ili fotografije s istih. Velik se dio fotografija odnosi na djecu u obliku najava njima namijenjenih i fotografija s istih kojima se potiče dolazak djece u knjižnicu, čitanje i sudjelovanje u radionicama. Poticanje čitanja kod svih dobnih skupina nastojalo se postići objavama književnih noviteta i preporuka. Prisutne su i fotografije motiva iz prirode te zgrada knjižnica.

Pratitelji stranica svoj su interes najčešće iskazivali kroz ostavljanje reakcija na objavama, dok su u komentarima dodatno naglašavali vlastite dojmove. Sve su korištene reakcije te ostavljeni komentari pozitivnog karaktera. Dijeljenjem objava, korisnici i druge stranice omogućili su širenje informacija i povećanje dosega objava te na taj način pokazali svoju podršku radu knjižnica.

7. Literatura

Boyd, D.M.; Ellison, N.B. (2008). Social network sites: definition, history and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. Pristup s https://www.researchgate.net/publication/220438020_Social_Network_Sites_Definition_History_and_Scholarship

Brezinščak, N. (2005). Općinska knjižnica i čitaonica Hum na Sutli. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (24-25). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Brink, C. (2016). What Marketers Need to Know About Facebook Reactions. <https://www.addthis.com/academy/facebook-reactions/>

Deak, S. (2005). Gradska knjižnica i čitaonica Donja Stubica. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (22-23). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Distribution of Facebook users worldwide as of July 2021, by age and gender. (srpanj 2021). Pristup s <https://www.statista.com/statistics/376128/facebook-global-user-age-distribution/>

Facebook. (2021a). *Creating an account*. Pristup s https://www.facebook.com/help/570785306433644/?helpref=hc_fnav

Facebook. (2021b). Integritet i autentičnost. *Standardi zajednice*. Pristup s https://www.facebook.com/communitystandards/integrity_authenticity

Facebook. (2021c). Messaging. *Pages*. Pristup s https://www.facebook.com/help/994476827272050/?helpref=hc_fnav

Facebook. (2021d). Interact with Pages. *Pages*. Pristup s https://www.facebook.com/help/1771297453117418/?helpref=hc_fnav

Facebook. (2021e). *Groups*. Pristup s https://www.facebook.com/help/1629740080681586/?helpref=hc_fnav

Fuštín, L. (2005). Gradska knjižnica Oroslavje. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (33-34). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Gregurović, V. (2005). Gradska knjižnica Krapina. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (28-29). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Gretić, D. (2005). Gradska knjižnica Pregrada. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (35-36). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Hall, M. (8.7.2018). Facebook. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/Facebook>

- Hebrang Grgić, I. (2012). Social networking sites, libraries, users. U T. Todorova (ur.), *Library, Information and Cultural Heritage Management* (177-183). Sofia: State university of library studies and information technologies. Pristup s <https://www.bib.irb.hr/622965?rad=622965>
- Hebrang Grgić, I. (2018). *Kratka povijest knjižnica i nakladnika*. Zagreb : Ljevak.
- Hebrang Grgić, I.; Mučnjak, D. (2015). Social Networking Phenomenon and Its Use in Libraries. *Croatian Journal of Education* 17(1), 217-241. Pristup s <https://hrcak.srce.hr/137849>
- Holcer, D. (2017). Smjernice za razvijanje usluga i korištenje društvenih mreža u narodnim knjižnicama. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 60(4), 147-159. Pristup s: <https://hrcak.srce.hr/195924>
- Horvat, Z. (2005). Općinska knjižnica Krapinske Toplice. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (30). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.
- IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994. (19.1.2021). <https://www.ifla.org/publications/iflaunesco-public-library-manifesto-1994>
- Indir, I. (2012). IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. *Vjesnik bibliotekara hrvatske*, 55(1), 124-132. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/93699>
- Knjižničarsko društvo Krapinsko-zagorske županije. (2018). *O nama*. <https://kdkzz.hr/o-nama/>
- Kolar, M. (2005). Gradska knjižnica i čitaonica Antun Mihanović Klanjec. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (26-27). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.
- Kopjar, A. (2005). Općinska knjižnica i čitaonica Bedekovčina. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (20-21). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.
- Kučko, F. (2005). Općinska knjižnica i čitaonica Sveti Križ Začretje. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (37-39). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.
- Kumar Verma, M.; Kumar Verma, N. (2014). Web 2.0 tools and their use in libraries. *Conference: National Conference on Agricultural Librarians and User Community (NCALUC-2014): Vol.1, 146-150.* Pristup s https://www.researchgate.net/publication/301215310_WEB_20_TOOLS_AND_THEIR_USE_IN_LIBRARIES
- Maness, J.M. (2006). Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries. *Webology* 3(2). Pristup s <http://eprints.rclis.org/33696/1/Library2.0.pdf>
- Mavrinac, M. (21.10.2013). Web 2.0 tehnologija: Evernote. <https://sites.google.com/site/itehevernote/>

Most popular social networks worldwide as of July 2021, ranked by number of active users. (2021., srpanj). Pristup s <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. (2021). *Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj*. Pristup s <http://upisnik.nsk.hr/upisnik-knjiznica/>

Ogrizek Biškupić, I.; Banekz Zorica, M. (2014). *Web-Tehnologije*. Zaprrešić : Visoka škola za poslovanje I upravljanje s pravom javnosti "Baltazar Adam Krčelić".

Pižir, M. (2005). Općinska knjižnica I čitaonica Marija Bistrica. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (31-32). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Puklin, L. (2005). Gradska knjižnica Zlatar. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (42-42). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Šalamon-Cindori, B. (2011). Trebaju li knjižnicama društvene mreže: iskustvo Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. *Kemija u industriji*, 61(5-6), 562-563. Pristup s <https://hrcak.srce.hr/73120>

Vrančić, M. (2005). Gradska knjižnica Ksavera Šandora Gjalskog Zabok. U I. Krušelj-Vidas (ur.), *Vodič kroz knjižnice Krapinsko-zagorske županije* (40-41). Donja Stubica: Knjižničarsko društvo županije Krapinsko-zagorske.

Zakon o zaštiti osobnih podataka (Pročišćeni tekst). (2012). *Narodne novine*, 106/2012. Pristup s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_09_106_2300.html

8. Popis tablica

Tablica 1. Broj i vrsta objava (svibanj i lipanj 2021.) 16

Tablica 2. Pratitelji i reakcije (svibanj i lipanj 2021.)..... 19

Narodne knjižnice Krapinsko-zagorske županije na Facebooku

Sažetak

U Krapinsko-zagorskoj županiji nalazi se dvanaest narodnih knjižnica, a od toga njih deset koristi društvenu mrežu Facebook za promociju svojih sadržaja i usluga. Korištenje društvenih mreža posljednjih godina postalo je iznimno važno za približavanje knjižnice i njenih aktivnosti korisnicima. Stoga će se u radu analizirati koje to sadržaje spomenutih deset knjižnica dijeli i objavljuje na svojim Facebook stranicama i to u tri glavne skupine: objave, fotografije i događanja i koliko često objavljuju, odnosno koliko su aktivne. U radu će također analizirati odgovor i angažman korisnika na objavljene sadržaje i to u obliku reakcija, komentara i dijeljenja te profil uređivača stranice, odnosno njihova dob, obrazovanje i funkcija u knjižnici.

Ključne riječi: narodna knjižnica, društvene mreže, Facebook

Public libraries of Krapina-Zagorje county on Facebook

Summary

There are twelve public libraries in Krapina-Zagorje county and ten of them use the social networking site Facebook to promote their content and services. The use of social networking sites has become important in recent years since they bring libraries and their activities closer to the libraries' users. Thus, the aim of this paper is to analyze the content that is shared and published on the ten mentioned libraries' Facebook pages. Three main groups of content are in focus: statuses, photos and events. Moreover, it will be explored how active the libraries are on Facebook, i.e. how often they publish content on their pages. The paper will also analyze the overall activity of users when interacting with the content posted by the libraries. Furthermore, the focus will be on user responses and user activity in the form of reactions, comments and shares, as well as the background of the page managers: specifically their age, education and function in the library.

Key words: public library, social networks, Facebook